

A rózsás papírok

Tolnai Ottónak

Az ablaknál álltam, és vártam, hogy lemenjen a nap, mert ez volt a szabály, és ha nem akartam, hogy bajok legyenek, akkor meg kellett várnom, hogy lemenjen.

Eredetileg a keresztekét akartam megszámolni, napok óta terveztem, hogy elmegyek megszámolni őket, de mindennap addig halogattam az indulást, hogy végül besötétedett, és így mindennap másnapra maradt a számolás.

Most viszont elindultam, tényleg elindultam, úgy emlékszem, már a cipőmet is felhúztam, mikor eszembe jutott, hogy indulás előtt főzhetnék magamnak egy teát, úgyhogy visszamentem a konyhába, vizet forraltam, ráöntöttem a mentalevelekre, és az ablakhoz léptem, hogy amíg a tea ázik, az ablakból nézelődjek, de mikor kinéztem, megláttam a napot, és a fejemben rögtön megjelent a szabály, hogy ha nem akarom, hogy bajok legyenek, akkor az ablaknál kell maradnom, és meg kell várnom, hogy a nap lemenjen.

Nem tudom, másoknak szokott-e lenni ilyen, és ha igen, akkor nekik is úgy szokott-e lenni, mint ahogy az én esetemben, de nálam már régen is így volt, és néha még mindig ugyanígy jönnek elő ezek a dolgok.

Például ülök egy padon, nézelődöm, vagy kint vagyok a földünkön, a rózsákat metszem, vagy pedig megyek valahova az utcán, mert valahova mindig vagy majdnem mindig menni kell, és akkor a fejemben egyszer csak megjelenik egy szabály, hogy most ezt vagy azt kell tennem, vagy ellenkezőleg, hogy ezt vagy azt mindaddig nem szabad megtennem, amíg bizonyos feltételek nem teljesülnek, vagy ellenkezőleg, amíg bizonyos feltételek nem szűnnek meg.

Ez történt akkor is, mikor az ablakhoz mentem, és kinéztem, mert ahogy megláttam a napot, a fejemben rögtön megjelent a szabály, hogy amíg a nap le nem megy, addig az ablaknál kell maradnom, és ehhez, ha jól számoltam, nagyjából félóra kellett még, ami nem volt sok, tényleg nem, ennél többet is vártam már máshol, másféle szabályok miatt, úgyhogy nem ezzel volt gond, hanem a keresztekkel, mert ha most félórán át az ablaknál maradok, gondoltam, és megvárom, hogy a nap lemenjen, akkor a keresztekét megint el kell halasztanom.

Időnként rám jön valamilyen késztetés, vagy inkább kényszer, ilyenkor meg kell számolnom bizonyos dolgokat.

Meg kell számolnom, hogy hány lépcső van két emelet között, meg kell számolnom, hogy hány madár repül el az ablakom előtt, vagy meg kell számolnom, hogy hány lécből áll a pad, amelyen ülök, és még sok minden mást is meg kell számolnom, éppen ezért időnként úgy érzem, hogy mindig, mindig csak számolok, néha

Részlet egy készülő regényből.

a vasrudakat számolom egy kerítésen, máskor a villanykarókat számolom két sarok között, megint máskor azt számolom, hogy hány autó megy el mellettem, amíg az utca végére érek, és ami az autókati illeti, azokat többféle módon számolom, néha azt kell megszámlolnom, hogy hány fehér vagy kék autó áll egy parkolóban, máskor azt, hogy hány autónak végződik egy bizonyos számra a rendszáma, megint máskor pedig, hogy hány beosztás van az autókerekek díszlárcsáján.

Többnyire ilyen feladatokat, ilyen vagy ehhez hasonló számlolási feladatokat végzek, és ezeknek mindig van valami jelentése, mármint úgy értem, hogy a számlolás eredményének, a végösszegnek van mindig valami jelentése, a végösszegeből ugyanis következtetéseket lehet levonni, a végösszegeből a legkülönlfélőbb következtetéseket lehet levonni a legkülönlfélőbb dolgokra vonatkozóan.

A kereszteteket azért akartam megszámlolni, mert az orvosom azt mondta, hogy sokat igyak, sok vizet és teát, én pedig megfogadtam a tanácsát, sokat ittam, sok vizet és teát, ezért sokat kellett vizelnem.

Mikor legközelebb ellenőrzésre mentem hozzá, akkor útközben is meg kellett állnom, és vizelés közben mindenféle nézelődtem, néztem a kukoricaföldeket jobbról, és néztem, hogy jön-e autó, néztem a búzatáblákat balról, és néztem, hogy a madarak milyen magasan lebegnek az égen, különböző magasságokban lebegtek, és ez olyan volt, mintha több rétege lenne az égnek, és úgy emlékszem, hogy sok minden mást is néztem, a bokrokat, a gazokat, a gazok közt az akácát, de utána már csak az akácfa melletti keresztet néztem, mert ekkor vettem észre, hogy éppen egy út menti keresztnél álltam meg, hogy vizeljek, előbb a bádoglalapocskát néztem a négy betűvel, aztán a töviskoronát néztem, melynek a hegyei több helyen letörtek, végül a betongerendába ütött szögeket néztem, melyeket a rozsdá félíg már megevett, ezeket a szögeket aztán többször megszámloltam, mert néha többször meg kell számlolnom bizonyos dolgokat, pedig csak hármát láttam összesen, egyet a bádoglalapocská közepén, egyet a szürke lábfejekben, egyet pedig a jobb kézbe verve, összesen ennyi szöget láttam, a figura bal keze ugyanis hiányzott, jobban mondvá nemcsak a keze, hanem az egész karja hiányzott, valaki levágta vagy lefűrészelte, legalábbis erre lehetett következtetni a szabályos vágásnyomokból.

Miután a vizelést befejeztem, utat törtem magamnak a bokrok és a gyomok közt, hogy a vágás helyét közelebből is megnézzem, de mikor megláttam, hogy a nyíláson át darazsak szállnak ki az ürege testből, akkor a fejemben rögtön megjelent a szabály, hogy ha nem akarom, hogy engem is megcsonkítsanak, akkor találnom kell még egy keresztet, mielőtt Tornyosra érek.

Megfordultam, visszamentem a kocsihoz, és elindultam, de lassan, nagyon lassan vezettem, és közben az út szélét figyeltem, hátha meglátok még egy keresztet, de hiába erőlködtem, hiába meresztettem a szemem, sokáig nem láttam mást, csak bokrokat, gazokat és elvadult akácokat, mindig csak ugyanezt, bokrokat, nagyra nőtt gazokat és elvadult akácokat, és egy idő után kezdtem arra gondolni, hogy bajok lesznek, mivel nagyon úgy nézett ki, hogy ezen az úton nem lesz több kereszt, és akkor az is megfordult már a fejemben, hogy megálllok, kiszállok a kocsiából, és gyalog folytatom, gyalog megyek tovább, addig keresek, addig kutatok, addig turkállok a bokrok és a gazok közt, amíg nem talállok valamit, egy fadarabot, egy göröngyöt, egy megszáradt kutyaszart, bármit, amit keresztnek lehet nevezni, de mégse álltam meg, hanem csak gurultam a kocsiával

tovább, és figyeltem az út szélét, hátha meglátok még egy keresztet, és mikor a benzinkutat is elhagytam, akkor már nem sok hiányzott ahhoz, hogy Tornyosra érjek, vagyis tényleg nagy szarban voltam, és úgy éreztem, hogy egyszerre nagyon sok bogár kezd mászkálni a fejemen, a következő kanyarban aztán mégis észrevettem valamit az akácok között, és mikor közelebb értem, akkor mindkét kezemmel nagyot ütöttem a volánra örömömben, mert ez a valami egy kereszt volt, és fellélegezhettem, a keresést viszont nem hagytam abba, mert nem mindig könnyű ezeket a dolgokat abbahagyni, és miután Tornyos központjában elkanyarodtam jobbra, tovább figyeltem az út szélét, hátha találok még egy keresztet, és most nem kellett sokáig keresnem, alig hagytam el a falu szélét, pipacsok és bodzabokrok közt meglett a harmadik kereszt.

A sok víztől és teától, amit ittam, vagy talán az izgalomtól, nem tudom, de megint úgy éreztem, hogy vizelnem kell.

Félrehúzódtam, az út szélén leparkoltam, majd a bodzabokrok közé mentem, és miközben hugyoztam, megint a keresztet néztem, a harmadik keresztet, mely az elsőnél is rosszabb állapotban volt, erről már nemcsak Krisztus egyik karját, hanem az egész testét elvitték, és ami azt illeti, maga a kereszt is hiányzott, mindössze egy félbetört betonoszlop meredt az égre erről a talapzatról, egy félbetört betonoszlopot pedig nem nagyon lehet keresztnek nevezni, mégis annak neveztem, ez volt tehát a harmadik kereszt, melyet találtam útközben, arra pedig nem nagyon akartam gondolni, hogy mi köze lehet egy félbetört betonoszlopnak a betegségemhez, éppen ezért a hugyozás vége felé már inkább csak a műanyag palackot néztem, a kettévágott műanyag palackot, mely a betonoszlop mellett állt, és tele volt virággal, tele volt tömve egy nagy csokor mezei virággal, melyek közt néhány szál rózsza kókadozott.

Ezek a rózsák aztán megint összezavartak, nem tudtam eldönteni, hogy jót jelentenek vagy rosszat, de nem sok időm maradt, hogy ezen gondolkozzam, a keresztnek miatt ugyanis már késésben voltam, felhúztam tehát a sliccem, a kocsihoz mentem, és utána nyomtam a gázt rendesen, nehogy elkéssek.

Néhány nappal később viszont, illetve, hogy egészen pontos legyenek, egy héttel később, mikor az ablaknál álltam, és vártam, hogy a nap lemenjen, megint eszembe jutottak ezek a rózsák, mert mikor újra kinéztem az ablakon, hogy ellenőrizzem, hol jár a nap, akkor azt láttam, hogy még a fák hegyét se érte el, de az alsó fele már eltűnt, felszívódott, mint a zúzódások nyoma, a másik fele viszont, ami megmaradt belőle, ugyanolyan színű volt, éppen olyan nehézvörös, mint a rózsák abban a kettévágott műanyag palackban.

Mikor ezek a rózsák eszembe jutottak, velük együtt a tornyosi út is megjelent a fejemen, de most nem olyanak láttam, mint legutóbb, mikor ellenőrzésre mentem, hanem egy korábbi, egy sokkal korábbi állapotában jelent meg előttem, abból az időből, mikor együtt dolgoztam még apámmal, és hetente kétszer, minden kedden és pénteken ezen az úton vittem a rózsákat a szabadkai üzleteknek.

Ez volt az egyetlen dolog, amit szerettem a rózsákkal kapcsolatban, mert ezeken a napokon nem kellett a földünkön dolgoznom, habár a kocsiiban is meleg volt, és ugyanúgy izzadtam, mintha a földünkön dolgoztam volna, de abban az időben még jobban szerettem a kocsiiban izzadni, mint a rózsák közt guggolva.

Lehet, hogy ezért lettem később fuvarozó, nem pedig rózsatermesztő, nem tudom, de húsz vagy huszonvalahány éve, a háború alatt még együtt dolgoztam apámmal, és rendszerint alkonyatkor kezdtük szedni a rózsákat, mikor a hőség enyhült, mert ha előbb szedtük őket, akkor másnapra elhervadtak, ha viszont alkonyatkor szedtük, és nyakig hideg vízbe raktuk éjszakára, akkor egy hétig frissek maradtak, ez ki volt próbálva, és mivel alkonyat után már gyorsan sötétedett, ezért sietnünk kellett, hogy minél többet leszedjünk, és apám tényleg igyekezett, hallottam, hogy legalább kétszer gyorsabban csattog az ollója, és időnként hátraszólt, hogy iparkodjál, fiam, iparkodjál, de én nem nagyon iparkodtam, mert tudtam, hogy hiába szedném gyorsabban, hajnalban úgymint ki kell jönnünk újra, hiszen alkonyatkor soha nem tudtuk megszedni az összeset, ami másnapra kellett.

Miután besötétedett, a szedést abbahagytuk, a rózsákat vízzel teli vödörökbe raktuk, a vödöröket pedig egy rozoga mélyhűtőbe tettük, ami nem nagyon hűtött már, de arra még jó volt, hogy reggelig hidegen vagy viszonylag hidegen tartsa a rózsákat, és másnap hajnalban újra kimentünk, hogy a többit is megszedjük, és persze megint sietni kellett, mivel a nap gyorsan emelkedett, és hét óra után már túl meleg volt a szedéshez, és hallottam, hogy apám ollója megint gyorsabban csattog, de én nem nagyon iparkodtam, mert ilyenkor már az útra készültem gondolatban, és mikor a szedéssel megvoltunk, akkor a szortírozás és a rakodás következett, vagyis a rózsákat előbb a színük és a hosszúságuk alapján különválogattuk, majd százasaival összekötöttük, a kötegeket vízzel teli vödörökbe helyeztük, majd a vödöröket a kocsi csomagtartójába pakoltuk, végül apám egy marék jeget dobott mindegyik vödörbe, és mikor ezzel is megvoltunk, akkor indulhattam végre, és nekem ez volt a legjobb az egészben, mikor vittem a virágot a szabadkai üzleteknek, és százhússzal hasítottam a tornyosi úton apám Golfjával, habár a fejemben már akkor is voltak szabályok, és időnként meg kellett számolnom bizonyos dolgokat, néha a szaggatott vonalakat számoltam, máskor a kanyarokat vagy a jelzőtáblákat számoltam, megint máskor pedig a traktorokat vagy az autókat vagy a kamionokat számoltam, melyekkel útközben találkoztam.

Egyik alkalommal a bicikliseket kellett volna megszámlálnom, mert tudni szerettem volna, hogy meddig fog tartani a háború, és a szabály az volt, hogy pontosan annyi évig fog tartani, ahány biciklissel találkozom a tornyosi úton, elkezdtem tehát figyelni a bicikliseket, a szembejövőket és a velem egy irányba haladókat is, mivel az összeset meg kellett volna számolnom, és csak lassan vezettem, mert ha valamilyen feladatom van, akkor csak arra összpontosítok, és ilyenkor nem vezetek gyorsan, hacsak nem ez a feladatom, mert ilyen is volt, ilyen feladat, hogy eddig vagy addig a tábláig, eddig vagy addig a kanyarig, eddig vagy addig az útkereszteződésig százhússzal vagy százharminccal kellett hasítanom, de most nem erről volt szó, hanem csak arról, hogy szerettem volna megtudni, meddig tart még a háború, ezért lassan vezettem, és közben a bicikliseket kerestem, de hiába figyeltem, hiába meresztettem a szemem, aznap reggel nem találkoztam eggyel sem, pedig nyár volt, derült ég, ragyogó napsütés, mégse láttam a tornyosi úton egyetlen biciklist sem.

Miközben a virágot szedtük, apám köveket gyűjtött a zsebeiben, kisebb vagy nagyobb köveket ugyanis mindig lehetett találni a rózsák közt, és kapáláskor,

frézerezéskor vagy szántáskor újabb köveket, újabb cserépdarabokat forgatott ki a földből a kapa, az eke vagy a frézer éle, apám ezeket felszedte, és a zsebébe rakta őket, így tehát virágszedés közben egyre jobban húzták lefelé a kabátját a cserepek és a kövek.

Nemcsak virágszedéskor gyűjtötte apám a köveket, hanem locsoláskor is, mikor a raktárból hosszú alumíniumcsöveket hordtunk ki a földünkre.

Két vagy három alumíniumcsövet összefogtunk, a fejünk felett átemeltük, a vállunkra fektettük őket, majd elindultunk velük a rózsák közé, de menet közben is fogni kellett, hogy ne csússzanak szét, úgyhogy mindkét karunkat kinyújtottuk, és fogtuk erősen, így vittük a hosszú csöveket, és ki volt számolva előre, hogy melyik sorok közé kell lerakni őket ahhoz, hogy a szórófejek elég területet lefedjenek.

Minden második csőre ugyanis egy szórófej volt szerelve, mely locsoláskor sugárban fújta a vizet, ez a vízszugár pedig működésbe hozott egy lengőkart, mely egy rugós szerkezet segítségével, mint egy kis kalapács, újra és újra ráütött a vízszugárra, és ennek a folyamatos ütogetésnek a hatására a szórófej szakaszosan körbefordult a saját tengelye körül, és minden irányban alaposan belocsolta a rózsákat, de ehhez mindent pontosan ki kellett számolni előre, azt is, hogy melyik sorok közé kell lerakni a hosszú alumíniumcsöveket, és azt is, hogy másnap melyik sorok közé kell áthordani őket, és ez attól is függött, hogy fújt-e a szél például, mert hogyha fújt, akkor a szórófejek több vizet szórtak valamelyik irányba, és ezt szintén figyelembe kellett vennünk.

A sorok közé fektetett csöveket aztán összekapcsoltuk, ügyelve arra, hogy a szórófejek egyenesen álljanak, és mikor ezzel is megvoltunk, akkor megvártuk, hogy a nap lemenjen, mert apám szerint a rózsák nem szeretik, ha melegben locsolják őket, ezért csak alkonyat után indítottuk be a pumpát, és aztán hajnalig locsoltunk, ez is ki volt számolva, hogy összesen hány órán át kell locsolni ahhoz, hogy elég vizet kapjanak a rózsák, majd másnap délután, mikor a föld már valamennyire megszikkadt, gumicsizmát húztunk, és a csöveket előbb szétkapcsoltuk, ilyenkor langyos víz bugyogott belőlük, majd bokáig süppedve a nedves talajon áthordtuk őket a következő helyükre, és aztán éjszaka megint locsoltunk, a harmadik napon ugyanezt csináltuk, és így tovább, amíg a rózsaföld végére nem értünk, és miközben a raktárból hordtuk ki a hosszú csöveket, vagy mikor egyik helyükről vittük át a másikkra őket, akkor apám, hogy két forduló között ne legyen üresjárata, köveket gyűjtött a zsebeiben, így tehát munka közben egyre jobban húzták a kabátját a cserepek és a kövek, és mikor nem fért már több a zsebekbe, akkor kiszórta őket a földút mélyedéseibe.

Ami azt illeti, elég sok gödröt és mélyedést feltöltött ezekkel a kövekkel, mert ugyanígy gyűjtötte őket akkor is, ha valami mást csináltunk, ha visszacsíptünk, ha vadaltunk, ha gazokat csupáltunk, mert neki ez is fontos volt, hogy felszedje a földjéről a köveket, és neki ehhez is volt türelme, hogy feltöltse velük az úton a gödröket és a mélyedéseket.

A virágüzletek nevére már nem nagyon emlékszem, nem mintha olyan bonyolult vagy összetett nevek lettek volna, hiszen a virágüzleteket rendszerint egy virágról vagy egy dísznövényről nevezik el, tehát lehetett köztük egy Pálma, egy Dália, egy Mimóza, vagy ha nem virágról és nem dísznövényről, akkor valamilyen

női nevet adnak nekik, rendszerint a tulajdonos lányának vagy feleségének a nevét, vagyis lehetett köztük egy Írisz, egy Nataša, egy Olga, de az is lehet, hogy éppen azért felejtettem el őket, mert ilyen egyszerű nevek voltak, az egyszerű dolgokat ugyanis könnyebben elfelejtem, illetve ez sem egészen igaz, mivel attól kezdve, hogy fuvarozó lettem, lassan a rózsák nevét is elfelejtettem, pedig a rózsanevek rendszerint bonyolultabbak, némelyiknek olyan a hangzása, mintha egy régi, nemesi családnév volna, ilyen az Ilse Krohn Superior vagy a Scarlet Meillandécór, és még sok hasonlót lehetne mondani, de most nem jut több eszembe, illetve eszembe jutott még kettő, de ezek egyszerűbb nevek, mivel a rózsanevek között is vannak egyszerűbbek, ilyen a Kardinal vagy a Flamingo, ezek egyébként a színükről kapták a nevüket, habár az elnevezés egyik esetben sem pontos, mivel a Kardinal színe sötétebb, mint a papok ruhája, a Flamingo színe pedig halványabb, mint annak az idétlen madárnak a tolla, melyről ez a rózsza a nevét kapta, a Flamingo színe inkább olyan, mintha a flamingó tollát feloldanánk egy csésze tejben, igen, egy csésze hideg tejben hígított rózsaszín, ilyen a Flamingo színe.

Most viszont nem a színekről, hanem a nevekről akartam beszélni, és csak annyit szerettem volna mondani erről, hogy mikor az ablak mellett álltam, és vártam, hogy a nap lemenjen, akkor hiába erőltettem az agyam, több rózsanev nem jutott eszembe.

Más lett volna persze a helyzet, ha a fejemben megjelent volna egy szabály, hogy ennyi vagy annyi idő alatt ennyi vagy annyi rózsanevet kell mondanom, mert akkor egész biztosan eszembe jutott volna még néhány név, azon a nyáron ugyanis, mikor hetente kétszer vittem a vágott virágot a szabadkai üzleteknek, minden rózsza nevét fejből kellett tudnom, és ezek a nevek megvannak, ezek a fényel telt nevek egész biztosan megvannak bennem valahol.

A háború előtt nem kellett a szabadkai üzleteknek a rózsánk, mert nekünk csak szabadföldi rózsánk volt, ami nem olyan hibátlan, mint az üvegházi rózsza, nyomot hagynak rajta a rovarok, a viharok, a különféle betegségek.

A virágüzletek csak üvegházi rózsát árultak a háború előtt, szabadföldi rózsát nem, és az igazság az, hogy a háború előtt nem is próbáltuk eladni nekik a rózsánkat, mert mi abban az időben csak a rózsatöveket árultuk, a vágott virágot nem, ezrével nyíltak és virágoztak és hervadtak el a földünkön a rózsák, de nem szedtük le őket, mivel a németeknek dolgoztunk, és nekik erős rózsatövek kellek, nagy bokrok vastag ágakkal, ezért magunknak se nagyon szedtünk virágot, hogy minél több ága maradjon a rózsánknak, és a háború előtt tényleg erősek voltak a rózsáink, nagy bokrok vastag ágakkal, és a németek minden évben elvitték az összeset, október elején vagy végén kiszántottuk őket, húszas vagy ötvenes kötegekbe kötöttük, majd a németek nagy, fekete kamionokat küldtek, mi pedig teleraktuk őket rózsákkal.

A kamionokat szerettem volna kipróbálni, de még nem volt engedélyem, és mire levizsgáztam, addigra háború lett, és a németek többé nem jöttek.

Nem jöttek, mivel embargó volt, és semmit nem lehetett kivinni az országból, elvileg legalábbis nem lehetett, és akkor bajban voltunk, mert másnak nem nagyon tudtuk eladni a rózsatöveket, pontosabban egy ideig még el tudtuk adni az olaszoknak, mert ők az embargó alatt is kivitték valahogy, de később már az

olaszok se jöttek, és akkor tényleg nagy szarban voltunk, a szerbek ugyanis nem vettek rózsatövet, a szerbeket valamiért csak a vágott virág érdekelte, az ültetni való nem, az embargó alatt viszont nemcsak kivinni, hanem behozni se lehetett semmit az országba, elvileg legalábbis nem nagyon lehetett, és akkor a virágüzletek is bajban voltak, mert nem jött több holland üvegházi rózsa, és már nem nagyon válogathattak, attól kezdve jó volt nekik a szabadföldi rózsa, még ha nyomokat is hagytak rajtuk a rovarok és a viharok és az égető nap.

Mert néha elég néhány csepp harmat, mely lencseként összegyűjti a napsugarakat, hogy a rózsa levelein és virágszirmain foltok maradjanak, habár ezek nem annyira látszanak, a rovarok nyoma viszont annál szembeötlőbb, a tetvek és a bogarak ugyanis megszúrják, megszívogatják a leveleket és a szirmokat, és ezeknek a szúrásoknak a helye örökre megmarad, és még mindig nem ez a legrosszabb, mert vannak olyan kukacok és férgek, melyek a rózsabimbó kellős közepébe fúrják be magukat, és belülről kezdik rágni, mielőtt a virág kinyílna, és miközben zabálnak, kanyargó járatokat vájnak a rózsabimbóba, és mikor a virág nyílni kezd, akkor a szirmokkal együtt ezek a görbe útvonalak is kinyílnak, kitárulkoznak, mint mikor valaki a sebeit mutogatja, a háború alatt viszont a virágüzletek nem válogathattak, már jó volt nekik a megszurkált, megszaggatott rózsa, és csak akkor volt gond, ha a növényt gombák támadták meg, mert ilyenkor vörös és sárga foltok lepték el, és a levelek felhólyagosodtak, összecsavarodtak, elszáradtak és lehullottak, majd az egész növény fonnyadni kezdett, és többé semmit nem lehetett kezdeni vele, mint ahogy akkor se, ha vírusok fertőzték meg, mert ilyenkor a levelek és a virágok előbb kifakultak, majd torzulni, satnyulni, sorvadni kezdtek, az ágak fokozatosan visszafejlődtek, végül az egész bokor összeaszalódott, összeesett, összeroskadt, és a helyén csak egy kiégett, kilobbant csonk maradt.

Az ablaknál álltam, vártam, hogy a nap lemenjen, és mikor újra kinéztem, azt láttam, hogy a nap lassan a fák hegyéig ereszkedett, de már csak egy alakatlan, kékeslila folt látszott belőle.

Ez a folt megint összezavart, a szabály ugyanis az volt, hogy addig kell az ablaknál maradnom, amíg a nap le nem megy, de nem tudtam, mit kell tennem abban az esetben, ha a nap eltűnik, mielőtt még rendesen lemenne.

Egy darabig törtem a fejem, hogy most mi legyen, de még mindig az ablaknál maradtam, mert úgy gondoltam, hogy abból nem lehet baj, és aztán eszembe jutott, hogy jártam már így korábban, húsz vagy huszonvalahány éve, mikor a virágot hordtam a szabadkai üzleteknek, és egyik alkalommal a főtéren kellett megvárnom a delet, de a városháza órája közben megállt, és nekem fogalmam se volt, hogy mihez kezdjek.

A rózsákat nem sokkal tizenegy előtt adtam le abban a sugárúti üzletben, melyet mindig utolsónak hagytam, mert a főnökasszony bolond volt, és nem szerettem találkozni vele, de ha nem reggel, hanem később, tizenegy óra körül mentem, akkor nem kellett találkoznom vele, mert ilyenkor már csak a dolgozója volt bent, éppen ezért mindig vagy majdnem mindig ezt a sugárúti virágüzletet hagytam utoljára.

Így történt aznap is, és miután leadtam a két utolsó köteget, tulajdonképpen indulhattam volna haza, de előbb még el akartam menni a Dragstorba, hogy ve-

gyek egy pogácsát, mert már éhes voltam, úgyhogy a kocsit a virágüzlet előtt hagytam, és a főtérre indultam, ennek a térnek volt valami rendes neve is, de mindenki csak főtérnek nevezte, és mivel azon az utcán, amelyik a sugárútról vezet a főtérre, sűrű lombú fák voltak, hársfák vagy más valamilyen fák, ezért menet közben nem volt szükségem a kalapomra, de mikor a Dragstor elé értem, és felnéztem a városháza órájára, akkor azt láttam, hogy tizenegy óra múlt hét perccel, és a fejemben egyből megjelent a szabály, hogy ha nem akarom, hogy baj legyen, akkor délig a Dragstor előtt kell maradnom, és ezzel csak annyi gond volt, hogy a kocsiban hagytam a kalapom, a Dragstor előtt pedig semmilyen fa nem volt, a Dragstor előtt csak egy kör volt, egy sárga kövekből kirakott nagy kör az aszfalton, a nap pedig erősen tűzött, és tudtam, hogy ha egy órán át a főtéren maradok, akkor egészen biztos, hogy napszúrást kapok, de nem akartam, hogy baj legyen, ezért a főtéren kellett maradnom.

A sárga kövekből kirakott nagy kört ugyanolyan kövek osztották szeletekre, hat vagy nyolc egyforma szeletre, ezt már nem tudom, és mikor a szabály megjelent a fejemben, akkor éppen a Dragstorra néző körszeletben voltam, és csak néhány lépés kellett volna, hogy kilépjek belőle, de megálltam, és nem mentem tovább, mert nagyon komolyan vettem ezeket a dolgokat, ugyanakkor azt se nagyon akartam, hogy hülyének nézzenek, ezért megfordultam, és elkezdtem ide-oda járkálni ebben a körszeletben, vagyis úgy tettem, vagy próbáltam úgy tenni, mintha várnék valakire, habár elég különös lehetett az is, hogy megy valaki a Dragstor felé határozott léptekkel, aztán hirtelen megáll, és elkezd ide-oda járkálni, mint egy bogár, mely az ág hegyére ér, és megáll, majd megfordul, és visszaindul, de néhány lépés után újra megáll, megfordul, és megint az ág hegyére megy, ahol egy ideig a levegőt kaparássza, aztán újra megfordul, visszaindul, majd néhány lépés után megint megáll, megfordul, és az ág hegyére indul, és így tovább, perceként, ami egy bogár életében még hosszabb időt jelenthet, mint amennyit nekem kellett járkálnom a Dragstorra néző körszeletben, habár nekem elég jól megy a várakozás, mert ha várnom kell valamire, akkor megváltozik az időérzékelésem, és viszonylag gyorsan elmúlik egy vagy két óra is, úgyhogy csak járkáltam ide-oda a Dragstor előtt a sárga körszeletben, és mire megint a városháza órájára néztem, már negyed tizenkettő volt, pontosabban el is múlt néhány perccel, vagyis kevesebb, mint háromnegyed óra maradt, ami nem volt sok, tényleg nem, és csak az erős napfényvel volt gond, mert nem volt rajtam más, csak egy fehér rövid ujjú és egy rövid farmernadrág.

Ez a rövid farmernadrág eredetileg egy rendes nadrág volt, de mikor elkopott, munkásnadrág lett belőle, és a rózsák közt használtam, majd miután a tüskék mindkét szarát kiszaggatták, akkor levágtam őket, így lett belőle rövidnadrág, és most ez az agyonhasznált rövidnadrág volt rajtam a főtéren, miközben a delet vártam, és hol az egyik, hol a másik kezemet raktam a fejemre, hogy védekezzek a nap ellen, valamelyik kezem tehát mindig a fejemben volt járkálás közben, és vagy a tarkómat, vagy a fejem tetejét, vagy a homlokomat fogtam vele, attól függően, hogy hova tűzött a nap erősebben, néha pedig felfelé fordítottam mindkét tenyerem, és így raktam őket a fejemre, hogy a kézfejemet és a karomat is védjem.

Fél tizenkettő után még nem volt gond, leszámítva azt, hogy hátul, a nyakam táján húzódni kezdett a bőr, erről a részről ugyanis megfeledkeztem, és a nap

felsütötte, ettől kezdve tehát egyik kezemmel a fejemet, másikkal a nyakamat fogtam, és már nem érdekelt, ha valaki hülyének nézett, mert a felén túl voltam, ez volt a lényeg, és hogy jobban múljon az idő, járkálás közben a sárga köveket számoltam, de már nem tudom megmondani, hogy pontosan hány követ számoltam meg, mint ahogy arra se nagyon emlékszem, hogy mi minden járt a fejemben, amíg le-fel mászkáltam a sárga körszeletben, csak azt tudom, hogy tizenegy óra negyvenhatkor még minden rendben volt, vagy nagyjából rendben, egyik kezemmel a fejemet fogtam, másikkal a nyakamat, és még egyszer megszámloltam a sárga köveket, és mikor újra felnéztem az órára, akkor azt láttam, hogy még mindig tizenegy óra negyvenhat van, pedig néhány percnél el kellett volna telnie, amíg a sárga köveket számoltam, de aztán arra gondoltam, hogy valamit talán elnéztem, és az előbb még nem volt tizenegy óra negyvenhat, úgyhogy egy ideig tovább járkáltam a sárga körszeletben, és most már mindkét kezemmel a fejemet fogtam, mert egyre erősebben tűzött a nap, és mikor újra felnéztem a városháza órájára, akkor már világos volt, hogy nem néztem el semmit az előbb, mert ezen az órán még mindig tizenegy óra negyvenhat volt, ez pedig azt jelenti, gondoltam, hogy a városháza órája megállt, és hogyha megállt, akkor szarás van, mert honnan a fenéből fogom így tudni, hogy meddig kell a sárga körszeletben maradnom, és ez volt a kisebbik gond, mert odakiálthattam volna valamelyik járókelőnek, hogy megkérdezzem tőle, hány óra van, de ha a szabály az volt, hogy a delet a városháza órája szerint kell megvárnom, akkor nagy szarban vagyok, gondoltam, mert ha ez az óra elromlott, akkor a lófasz tudja, hogy mikor javítják meg, és mikor indul el újra.

Egy ideig fogalmam se volt, hogy most mihez kezdjek, éppen úgy, mint huszonvalahány évvel később, mikor az ablaknál álltam, és a nap kezdett eltűnni az égről, mielőtt lement volna.

Mégis megoldottam végül a helyzetet, mert a sárga háromszögben járkálva arra jutottam, hogy a városháza órájával nem kell foglalkoznom, a szabály ugyanis az volt, hogy délig a főtéren kell maradnom, és hogy mikor van dél, annak nincs köze a városházához, így tehát csak annyit kellett volna valahogy megtudnom, hogy mikor van dél, a főtér viszont üres volt, egy ideje már senki nem jött arra, akitől megkérdezhettem volna, hogy hány óra, de akkor eszembe jutottak a harangok, eszembe jutott, hogy délben harangozni szoktak, és arra gondoltam, hogy valamelyik templom harangját biztosan hallani fogom, úgyhogy hegyezni kezdtem a fülem, és közben számoltam magamban a perceket, hogy körülbelül tudjam, hol tartok, és a nap kegyetlenül égetett, de tudtam, hogy nem lesz, hogy nem lehet baj, mert mindent jól csináltam, és mindjárt harangoznak.

Mikor öt percnél jártam a számolással, akkor nagyon figyeltem, mert hallanom kellett volna már a harangokat, de semmit nem hallottam, csak a Dragstor szellőztetője zörgött tüdőbajosán, úgyhogy tovább számoltam a perceket, és mikor a kilencedikhez értem, akkor úgy éreztem, hogy kész, hogy vége, hogy most van dél, mehetek tovább, és akkor kiléptem a sárga körszeletből, és a Dragstor felé indultam, hogy megvegyem végre a pogácsát.

Az első dolog, amit az üzletbe lépve megláttam, egy fekete óra volt a szemközti falon, és ez a fekete óra tizenkét óra két percet mutatott, úgyhogy minden rendben volt, megvettem a töpörtyús pogácsát, és vettem egy Tetra Pak-os tejet,

mivel a tej állítólag jó a napszúrás ellen, majd a sűrű lombú fák alatt elindultam a sugárútra, ahol a kocsit hagytam, menet közben nagyokat haraptam a pogácsából, nagy kortyokat ittam a tejből, és mire a kocsihoz értem, addigra majdnem jóllaktam, és tényleg minden rendben volt, azaz minden rendben lett volna, ha nem mozdulnak el az árnyékok, a kocsit ugyanis árnyékban hagytam, de mire visszaértem, az árnyékok arrébb vonultak, és most telibe találta az augusztusi nap, úgyhogy hiába hagytam leengedve az ablakot, apám Golfja egy kazánház volt, és lobogva dőlt ki a forró levegő, mikor az ajtót kinyitottam.

Hátrébb léptem a fal mellé, ahol még maradt valamennyi árnyék, majd az utolsó korty tejet is megittam, és az üres dobozt egy szemétkosárba dobtam, melyből egyenesen a földre esett, mivel a kosár alja ki volt lyukadva.

A legkülönösebb, úgy hiszem, mégiscsak az volt, hogy amíg a főtéren járkáltam a napon, addig alig izzadtam, inkább csak nyirkos lett a bőröm, most viszont, ahogy a fal mellett álltam, folyni kezdett rólam a víz, pedig a tej hideg volt, és azt gondoltam, hogy le fog hűteni, mégse hűtött le, éppen ellenkezőleg, úgy izzadtam, mint a ló, de aztán eszembe jutottak a vödrök, melyekben a rózsákat hoztam, úgyhogy a kocsihoz léptem, kinyitottam a csomagtartót, és behajoltam, hogy a karomat a rózsák vizébe mártsam, és a víz is meleg volt, mint a lóhúgy, de megmosakodtam, lemostam a fejem, a nyakam, a lábszáram, és így már nem az izzadság, hanem a rózsák vize folyt rólam, vizes lett körülöttem az aszfalt, és miután az árnyékba visszaálltam, a száradó víz lehűtött valamennyire, ami jó volt, majdnem jó, de akkor meghallottam a virágüzlet tulajdonosának a hangját, hogy valakinek az anyja picáját szidja, majd pedig elindul felfelé a lépcsőkön, ez a virágüzlet ugyanis egy pincében volt, és az ajtaját rendszerint nyitva tartották, és most tisztán hallottam, hogy a főnökasszony nagyokat taposva jön felfelé a lépcsőkön, és aztán megjelent az ajtóban a tupírozott hajával, a felfújt melleivel, és kezében a két köteg rózsával, melyet egy órája adtam le az üzletben, és mikor meglátott, akkor hadarni kezdett, hogy vigyem ezeket a rózsákat ahova akarom, neki nem kellene, mert még a múlt heti adagot se adta el, több mint a fele megmaradt, és tényleg szégyellhetném magam, hogy a háta mögött rátukmáltam ezeket a dolgozójára, mondta, és akkor már ott állt előttem, a két köteget a kezembe nyomta, és követelte, hogy adjam vissza a pénzt, amit a dolgozójától kaptam, a helyzet viszont az volt, hogy a dolgozójától nem kaptam egy vasat se, mivel ő is azt mondta, amit a főnökasszonya, hogy nem kell nekik a rózsza, még nem adták el a múlt hetit se, mondta, engem viszont apám úgy tanított, hogy ha valaki nem akar rózsát venni, akkor hagyjam ott hitelben, és mondjam azt, hogy majd kifizetik a következő héten, és ha nem adják el, akkor nem kell kifizetni se, ebben egyeztünk meg a virágüzlet dolgozójával is, hogy tehát a rózsákat hitelben adom, de a főnökasszony most ott állt előttem, a pénzt követelte, és lüktettek a szemei a vastag szemüveg mögött.

Nagyon emlékeztetett valakire ez a nő, de nem tudtam volna megmondani, hogy kire, és mivel apám nem készített fel az ilyen helyzetekre, ezért fogalmam se volt, hogy mit kellene tennem, és úgy éreztem, hogy egyszerre nagyon sok bogár kezd mászkálni a fejemben.

A következő pillanat olyan volt, mintha kívülről láttam volna magamat, láttam, hogy a fal mellett állok, és a járda mindenfelé nedves körülöttem, láttam,

hogy a főnökasszony az arcomba kiabál, de nem hallottam, hogy mit kiabál, mert csak kép volt, hang nem volt már, és láttam, hogy a kocsihoz megyek, a két köteg rózsát a csomagtartóba rakom, láttam, hogy belerakom őket ugyanabba a sárga vödörbe, melyből az előbb lemosakodtam, és láttam, hogy a csomagtartó ajtaját lecsukom, majd a hátsó zsebemből előveszem a pénztárcámat, és kifizetem a saját rózsánkat, mire a főnökasszony megfordult, visszament, elindult lefelé a lépcsőkön, és a tupírozott haja eltűnt a pincében, én pedig beültem apám Golfjába, bekapcsoltam a rádiót, és akkor a hang visszajött.

Az ablak mellett álltam, és vártam, hogy a nap lemenjen, és mire megint kinéztem, már a kékeslila folt is eltűnt, pedig a nap még nem ment le, biztos voltam benne, hogy nem ment le, de már tudtam, hogy mit kell tennem.

Várom még tíz percet, vagy inkább tizenötöt várok, addigra a nap egész biztosan lemegy, gondoltam, aztán elkezdtem mérni magamban az időt, ami nem volt nehéz, mivel egy óra mindig vagy majdnem mindig megy a fejemben, és az időt úgy szoktam mérni vele, hogy ökölbe zárom az ujjaimat, és elkezdem számolni a másodperceket, és mikor hatvanhoz érek, akkor kinyújtom az egyik ujjamat, és ez lesz az első perc, a számolást pedig előlről kezdem, és mikor megint hatva érek, akkor kinyújtom a következő ujjamat, ez lesz a második perc, és így tovább, amíg nem érek végig mindkét kezemen, és ez az egész szinte magától megy, nem kell odafigyelnem, úgyhogy mindenféle dolgok járhatnak közben a fejemben.

Most például azon gondolkoztam számolás közben, hogy kire hasonlított a sugárúti virágüzlet főnökasszonya, hogy kire emlékeztetett annyira a feltornyozott hajával, az erőszakosan nagy melleivel és a vastag szemüvegével, de nem sikerült rájönnöm, hogy kire, és miközben tovább törtem rajta a fejem, egy idő után kezdtem úgy érezni, hogy ezzel a hasonlósággal valami nincs teljesen rendben, vagyis könnyen lehet, hogy tévedtem, és ez a nő mégse hasonlított senkire, egyszerűen csak megtévesztett az emlékezetem, gondoltam, és tovább számoltam magamban a másodperceket, de aztán ez a gondolat is elvékonyodott a fejemben, és egy másik jelent meg helyette, ez a másik gondolat pedig az volt, hogy nem húsz vagy huszonvalahány éve, és nem a virágüzlet előtt emlékeztetett ez a nő valakire, hanem csak most, mikor az ablaknál álltam, és eszembe jutott ez a régi jelenet, csak most kapcsolta össze őt valami bennem egy másik nővel, akit nemrég ismertem meg, és akinek szintén nagy teste, vastag szemüvege és magasra tornyozott haja volt, és ő volt az, aki végül közölte velem az eredményeket.

Mikor ez a másik nő eszembe jutott, akkor a számolást is eltévesztettem, mert nem álltam meg, és nem kezdtem előlről, mikor hatvanhoz értem, hanem tovább mentem, és már kétszázvalahány másodpercnél jártam, mikor a hibát észrevettem.

A kezeim közben ökölbe szorultak, erősen szorítottam őket, ez pedig azt jelentette, hogy az addig megszámlolt perceket is elvesztettem, mert ez a másik nő, aki megjelent a fejemben, az orvosom helyettese volt, és attól a pillanattól kezdve, hogy közölte velem az eredményeket, minden mozdulatnak és minden kihagyásnak még nagyobb jelentősége lett, és nehezen tudtam eldönteni, hogy mikor mit csináljak, vagy mit ne csináljak, vagy mikor ne csináljam azt, amit máskülönben csináltam.